

4. Формувальне оцінювання в освітньому процесі початкової школи : навчально-методичний посібник. Видання 2-е, перероблене та доповнене / автори-укладачі : Н. Б. Ларіонова, Н. М. Стрельцова. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 83 с.

НАУКОВА СПАДЩИНА А. КАРИШИНА В ІСТОРИЧНОМУ ВИМІРІ

*Брах Ю.В.
Полтава, Україна*

Сучасний стан розвитку України вимагає реформування системи освіти для гармонійного входження в світовий освітній простір. У вирішенні проблем сьогодення педагогічної науки важливими є як оволодіння новими ефективними формами, методами, технологіями навчання, так і звернення до педагогічних ідей вітчизняних педагогів, їх досвіду роботи, виховання молоді, до яких беззаперечно належить постать українського вченого А. Каришина (1912–1987 рр.). А. Каришин належить до людей-епохи, людей-легенд, пам'ять про яких живе вічно.

Мета дослідження – проаналізувати наукову спадщину А. Каришина в історичному вимірі.

Творча спадщина А. Каришина містить цінний досвід наукових напрацювань, корисних як для подальшого розвитку української педагогічної науки, так і шкільної практики, його ідеї не втрачають актуальності і сьогодні.

Аналіз наукових досліджень і публікацій свідчить про те, що після проголошення незалежності України у 1991 році об'єктом дослідження стала наукова спадщина видатних педагогів: М. Андрієвського, Г. Ващенко, П. Загайка, І. Зязюна, А. Макаренка та інших. Вивчення їх життя і діяльності присвятили свої наукові праці відомі українські вчені: А. Бойко, Л. Березівська, М. Гриньова, Л. Петренко, А. Ткаченко, Л. Токуєва та ін.

Попри вагомий внесок А. Каришина у розбудову природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, значний суспільний авторитет і визнання тогочасними освітніми установами його внеску в організацію української науки, освіти, виховання, в історико-педагогічному вимірі його педагогічна спадщина, система виховання молоді не була достатньо досліджено. Доцільність звернення до наукової спадщини А. Каришина продиктована потребою належного осмислення його внеску в науково-педагогічну та практичну сферу вітчизняної педагогічної думки.

Андрій Потапович Каришин народився у серпні 1912 року в с. Шишаки Гоголівського району Полтавської області в сім'ї селянина. Батьки до революції мали земельний наділ 0,75 га, хату і корову, а після революції одержали наділ землі в 2 га на чотирьох членів сім'ї. В автобіографії А. Каришин вказує, що до 1924 року навчався в школі, закінчив 4 класи, з 1924 по 1929 рр. працював в господарстві батьків, а з

1929 по 1931 рр. у колгоспі. Його любов до землі, до спілкування з природою, закладені в дитячі роки, були джерелом його натхнення протягом усього життя.

У 1931 році він вступає на навчання на вечірній робітфак у с. Сорочинці, після його закінчення у 1932 році продовжує навчання у Харківському інституті педпрофосвіти, який через хворобу змушений був залишити для лікування вдома. У жовтні 1932 року віну спішно продовжує навчання в Полтавському педагогічному інституті на хімічному відділенні природничого факультету. З 1934 року студент А. Каришин залучається завідувачим кафедрою М. Дашевським до наукових досліджень в галузі хімії аценафтену.

У 1936 році після закінчення навчання в Полтавському педагогічному інституті А. Каришин працює на різних посадах на кафедрі хімії, не припиняючи досліджень в галузі хімії аценафтену, маючи у 1940 році п'ять наукових праць з цих питань, роботу над якими перервала війна в 1941 році.

З січня 1942 року по грудень 1945 року у складі Радянської Армії брав участь у боротьбі з фашистськими загарбниками.

З грудня 1945 року А. Каришин повертається на роботу до Полтавського педагогічного інституту, проводить активну наукову роботу, з великим піднесенням захищає кандидатську дисертацію, поєднуючи з організаційною роботою завідувача кафедрою хімії з 1946 по 1948 роки, і з 1950 по 1978 роки. Окрім того, з 1947 по 1950, з 1955 по 1958 роки, і з 1959 і до кінця своєї роботи у Полтавському педагогічному інституті працював на посаді декана природничого факультету.

У важкі післявоєнні роки (1951–1955 рр.) він займав посаду заступника директора інституту з навчальної і наукової роботи, а з травня по листопад 1953 року він виконував обов'язки директора інституту, сприяв зміцненню матеріальної бази інституту, покращенню умов навчання студентів (був зданий до експлуатацію навчальний корпус, побудовано новий гуртожиток для студентів) [Слово про вчителя с. 5].

На посаді декана А. Каришиним було зроблено досить багато для розбудови матеріальної бази природничого факультету: по-перше, створено та обладнано агробіостанцію (нині це відомий і популярний серед здобувачів та жителів міста ботанічний сад) інституту; по-друге, з великим ентузіазмом, самовідданістю і любов'ю розбудовував біостанцію в с. Лучки Кобеляцького району для проходження польової практики студентами природничого факультету (до 2000 року).

Не дивлячись на те, що важка організаторська робота забирала багато часу, Андрій Потапович систематично приділяв велику увагу дослідницькій роботі в галузі органічної хімії в хімічній лабораторії інституту, залучаючи молодих викладачів і студентів. Від тих часів закладені основи Каришинської школи хіміків-органіків, які продовжують дослідження в галузі аценафтену і нафто-стирилу.

Високо оцінка самовідданої роботи А. Каришина дана доктором хімічних наук, професором Л. М. Ягупольським на засіданні Вченої ради Інституту органічної хімії АН України, який назвав його подвижником науки, зазначив, що «незважаючи на важкі матеріальні умови

провінціального педагогічного вузу, він зробив суттєвий внесок у розвиток хімії аценофтена» [Сл про вчителя с. 7].

За час його роботи у співпраці з колегами і студентами було синтезовано більше п'ятисот різних галогенопохідних аценафтену і продуктів його окислення, несиметричних індигоїдних та багато інших барвників. Розроблялися методи синтезу вказаних барвників. Було розроблено методи синтезу вказаних барвників, одержували підтвердження складні теоретичні проблеми взаємозалежності між кольором і молекулярною будовою органічної речовини. На основі одержаних барвників вивчалися їх люмінесцентні властивості.

Таким чином, проаналізувавши наукову спадщину А. Каришина в історичному вимірі, ми можемо констатувати, що вчений залишив вагомий слід в історії природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, з яким нерозривно пов'язані роки його життя і праці.

Список використаних джерел:

1. Слово про вчителя (До 100-річчя від дня народження А. П. Каришина) / упоряд. Ю. В. Самусенко, Г. Ф. Джурка ; за ред. Н. І. Шиян. Полтава : АСМІ, 2012. 267 с.
2. Шиян Н. І. Каришин Андрій Потапович. Випускники природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка – науковці України [В. В. Буйдін та ін. ; за ред. Н.І. Шиян, М. В. Гриньової]. Полтава : Болотін А. В., 2013. 144 с.

ПРОФЕСІОГРАФІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

*Величко Р.М.
Полтава, Україна*

Проблему формування та розвитку професійної компетентності сучасного керівника закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО), а також створення його професіограми, вивчають різні науковці (О. Виговська, І. Жерносек, В. Синявський, Р. Черновол-Ткаченко, В. Юрченко та ін.), що підкреслює актуальність складових професійної компетентності освітнього менеджера, визначення його професійних функцій та необхідність постійного розвитку цієї компетентності для ефективної педагогічної та управлінсько-організаційної діяльності. Різні аспекти цієї проблеми досліджуються в рамках *професіографічного підходу*, який зосереджений на розробці професіограми спеціаліста, оскільки професіографічна інформація повинна відображати компетентність фахівця у вибраній сфері діяльності.

Дослідники підкреслюють, що професіограма освітнього менеджера не лише відображає окремі аспекти та якості фахівця, але й служить стандартом, до якого слід прагнути у процесі роботи закладу освіти.